

Pelle Zita

Diplomaterv – Belvárosi Menedék
Budapest, Szerb utca
2010. Június

Opponencia

Zsúfolt sokszínűség.

Helyiek, kirándulók, diákok, lézengők, várakozók, rohanók. Szaladgáló kisgyerekek, szaladgáló anyukák. Családok, idősek. Hőzöngők, csendesek, magukban mormolók. Lecsúszott alakok, csavargók.

Autók, buszok, zaj, dudaszó, villamos-kolompolás, por, telített utcák. Kávézóteraszok, kirakatok, üzletek, portékák, évek óta ideiglenes palánkok. Elvéve egy-egy pad; állandóan foglalt.

Vámház körút - Múzeum körút - Károly körút - Deák Ferenc utca határolta belvárosi rész, belvárosi sejtmag. Helyszűke mindenütt; de a terület kis utcái, közei még rejtenek titkokat; félig feltárt, felfedezett helyeket: *lehetőségeket*. Ezekben az utcákban már halkul a zaj, tompítja azt a távolság szűrője.

A környéken sétálva Tervező megleli a telket, felfedezi a tervezési helyszínt. Beleszeret. Imádja a helyet; ezt látni a vizsgáldásán, kutatásán, helyhez való viszonyán is. Független, ragaszkodik hozzá, rabul ejti: nem hagyja nyugodni. Valamit oda, valamit, valamilyent, de mit, mekkorát? És miért? Mi kell oda, mi hiányzik, mi van ott rosszul, mire volna szükség? Kell-e valami új, valami más, több ezen a helyen? Van ott még egyáltalán valamire szükség?

Talán pont levegővételre. Talán pont pihenésre, szünetre.

Kis utcában kis telek. Szűk front az utca felé, belseje félig titok. Lélegzetvétel a két szomszéd épület közt. Nincs sok hely, nincs sok tér; hozzátenni is csak keveset lehet és kell, hiszen többet nem bír el a telek.

Tervező a belváros alapelemét, a belső udvaros gangos házat fordítja ki: az épület ennek negatívja, inverze. A belső udvar helyén áll a ház a telken, míg körötte – ahol máshol épület áll- levegő, szabad tér van. A szomszéd gangjáról lehúzza, mintegy a szomszéd épületből kihúzza, annak kiegészítő elemeként áll a ház az ellentétes telekhatáron. Ház? Födémlemezek egy hosszfallal a telek belsejében. Igazából csupán egy hosszfal kerül a telekre, ebből állnak ki a födémlemezek. Előtte egy fa növényfüggönnyel, mögötte egy lépcső a növényvel befuttatott falak közt.

Zöld – födémek – zöld a hosszirányú képlet.

A homlokzaton növényfal tartja a zárt sorú beépítés síkját, ez alatt az utcáról szabadon belépve egy kellemes előkertbe jutok: előkert a zárt sorú beépítés tűzfalai közt, mögöttem az utca. Az épületben a funkciók a földszinttől felfelé haladva a közösségi tér felől az intímabb világ felé haladnak: előadótól a kávézón át a teljes egyedüllét lehetőségéig, ez szép. Bentől csak az utcai telekhatár szűk metszete engedni láttatni az utcát, a külső világot; és azt is csupán növényzet szűrőjén keresztül. Felfelé haladva a város talajától, padlójától is egyre eltávolodom. Kívülről szemlélem a várost, pedig benne vagyok. De ez itt valami más, valami könnyedebb, nyugodtabb. Tervező a növényzetnek, mint egyik legfontosabb „épületelemnek” utánajár: milyen a fali növényzet és a fa az előkertben, milyen a lépcső körül; hol egynyári és futó, hol állandó, hol évszakonként változó megjelenésű; hol van a talajon nyílthézagban rakott burkolat, engedve a fű és moha terjeszkedését.

Apróság, de talán a födémek közt függőlegesen is lehetne megnyitás, akár a legalsóig is lejuttatva az égbolt természetes fényét; lefelé csökkenő méretű födémnyílásokkal. Vagy pont fordítva. Ezzel az inverz-épület saját belső világa is összetettebb lehetne, hiszen önmagán belül kommunikálnának a szintjei egymással. De lehet, hogy így a szintek önálló élete sérülne. De a képlet így is tiszta.

Egy ilyen helyzetben, egy ilyen épületnél a hangsúly eltolódik a részletekre, az anyagokra, a bútorokra; ezek lesznek nyomatékosabbak, jelentőségük meghatározódik. Milyen a hosszfal anyaga, milyen a lépcső, milyenek a födémek; hogy mutatják a bútorok, az anyagok az egyes szintek eltérő világát. Ezek adják a ház ízét, töltik fel hangulattal; s meg is jelennek az eltérő szintek rajzain az eltérő világok.

A terv értéke nem elsősorban valamilyen konkrét térélményben, alaprajzi kifundáltságban, homlokzati illeszkedésben vagy játékban van; hanem a lehetőségben: belvárosi levegővételnek, könnyedségnek, elegáns nyugalomnak, csendes megpihenésnek; a telek, a hely „megmentésének” lehetőségében. Mint egy tiszta sóhaj a belváros kavargó levegőjében; vagy egy pohár víz a sokszínű, izes italok közt. *Kellemesen kevés inger a dús környezetben*. Pihen a szem, „pihen a hely”, pihen a látogató.

Én biztos hogy a legfelső szinten ücsörögnék. Esetleg egyfel alatta. Ha bezár a ház estére, megbújva akkor is.

A tervet nyugalma; érzékeny egyszerűsége végett elfogadásra javaslom; és kívánok alkotójának minden jót pályája során.

Mórocz Tamás építész